

La 'casta' política catalana

Quins polítics catalans porten més anys ocupant un escó al Parlament de Catalunya o al Congrés dels Diputats? Un dotzena de dirigents polítics catalans han aconseguit mantenir-se en l'escó durant els darrers 20 anys. Han fet de la política el seu ofici. Avui la més veterana al Parlament és Dolors Montserrat, diputada del PP des de l'any 1988. Tot i això, supervivents polítics com Josep Antoni Duran i Lleida, Miquel Iceta o, fins i tot, Artur Mas i Xavier Trias porten més de 30 anys en primera fila política.

Text: Núria Vilà / Il·lustració: Jordi Borràs

El malnom de 'casta' ha fet forat en l'agenda política. La política emergent pregona aires de renovació. Noves, i no tan noves, formacions polítiques com Podem o Barcelona en Comú i ERC, ICV-EUiA o la CUP reivindiquen al seu ADN que s'autoimposen una limitació a un, dos o tres mandats per cada diputat o regidor. Com a mesura de regeneració democràtica, per promoure relleus, per evitar lideratges personalistes o per reduir la possibilitat de corrupció de les persones. Catalunya, i la resta de l'Estat, viuen **un moment de crisi política i institucional**. El bipartidisme es redueix, emergeixen formacions com Ciutadans o Podem i els vells lideratges de la Transició s'esgoten. L''establishment' parlamentari està sent sacsejat.

La societat catalana comença a qüestionar la legitimitat de fer d'un càrrec públic una professió quasi vitalícia. **Fer política tota la vida no està en discussió; el debat obert és si s'ha de limitar o no els mandats de polítics en càrrecs públics** institucionals.

Avui encara roman al poder una generació de polítics amb 30 anys de dedicació exclusiva i continuada a la gestió pública. Entre ells destaquen una dotzena de polítics catalans, principalment del PP i de CiU però també del PSC, que porten més de dues dècades ocupant un escó al Parlament o al Congrés. En alguns casos, passant d'una cambra a l'altra i sovint també pel Senat, a més de combinar-ho amb càrrecs en ajuntaments, diputacions i consells comarcals.

Rànquing dels diputats catalans més veterans

Un **estudi elaborat exclusivament per CRÍTIC** mostra els diputats o diputades que fa més legislatures que ocupen un escó al Parlament de Catalunya o al Congrés dels Diputats. Només s'hi han comptabilitzat polítics en càrrecs electes en l'àmbit català o espanyol, i no la presència de càrrecs en ajuntaments o diputacions. Es dona el cas que cap polític català actual no destaca en nombre de legislatures al Senat:

Dolors Montserrat i Culleré (PP)

Diputada del Partit Popular al Parlament des de l'any 1988, és a dir, des de la tercera legislatura. Vuit mandats consecutius a l'hemicicle l'han convertit, a més, en la diputada més veterana de l'hemicicle. Té 67 anys. Nascuda a Sant Sadurní d'Anoia l'any 1947, era empresària del sector de la logística i del transport. Ha presidit el Partit Popular de Barcelona del 2000 al 2008, va ser

vicepresidenta segona de la Mesa del Parlament del 1999 al 2003 i portaveu del Grup Parlamentari del Partit Popular de Catalunya del 2008 al 2010. Així doncs, de moment, és la parlamentària catalana més veterana i ha demostrat ser una supervivent política a les diferents etapes del PP a Catalunya des d'Aleix Vidal-Quadres fins a Josep Piqué passant pels lideratges dels Fernández Díaz i l'actual d'Alícia Sánchez-Camacho.

Ramon Espadaler i Parcerisas (CiU)

Conseller d'Interior en aquesta desena legislatura, secretari general de CiU i d'Unió Democràtica de Catalunya i diputat al Parlament català des de l'any 1992, amb l'inici de la quarta legislatura. En total, set mandats consecutius a la cambra, un càrrec només interromput a la sisena legislatura per ser nomenat director general d'Administració Local del Departament de Governació i Relacions Institucionals de la Generalitat de Catalunya i després conseller de Medi Ambient de la Generalitat entre el 2001 i el 2003. Durant la novena legislatura, va ser portaveu adjunt del Grup Parlamentari de CiU al Parlament català. És militant d'Unió Democràtica de Catalunya des del 1989, secretari general d'aquesta formació i president del seu consell nacional des del 2003. Nascut a Vic l'any 1963, també va ser tinent d'alcalde de Vic entre el 1999 i el 2001 i, abans, havia estat tinent d'alcalde de Sant Quirze de Besora entre el 1991 i el 1999.

Jorge Fernández Díaz (PP)

Ministre de l'Interior del Govern espanyol i diputat del PP al Congrés dels Diputats des de la quarta legislatura, l'any 1989. Abans, però, ja havia estat diputat al Parlament durant la segona i tercera legislatura, del 1984 al 1992. A més, entre el 1989 i el 1991, l'actual ministre va presidir el Partit Popular de Catalunya. Nascut a Valladolid el 1950 i establert a Barcelona només tres anys després, ha militat en partits com UCD i Alianza Popular -del qual va ser president provincial a Barcelona des del 1983 fins que el partit es va reconvertir en PP el 1989. Enginyer industrial de formació i inspector de Treball i Seguretat Social als seus inicis, Fernández Díaz va ser escollit diputat per la província de Barcelona en les eleccions espanyoles de 1989, 1993, 1996, 2000, 2004 i 2008, regidor de l'Ajuntament de Barcelona el 1983 i senador designat per la comunitat autònoma el 1982. Durant el Govern de José María Aznar va ser secretari d'Estat per a les Administracions Territorials, secretari d'Estat d'Educació i Universitats i Secretari d'Estat de Relacions amb les Corts. És membre de l'Opus Dei. La seva carrera política, però, [va començar abans com a governador civil](#) durant els governs d'Adolfo Suárez. De 1980 a 1981 va ser governador civil a Astúries i de 1981 a 1982 a Barcelona.

José Ignacio Llorens Torres (PP)

Va entrar com a diputat del PP al Congrés dels Diputats a la segona legislatura, l'any 1982. Des de llavors, només s'ha mogut d'aquest càrrec durant la quarta legislatura del Congrés per anar com a diputat al Parlament de Catalunya, i a la vuitena, que no va ser diputat. Nascut a Lleida el 1943, és llicenciat en enginyeria agrònoma i exfuncionari de l'Institut Nacional de Reforma i Desenvolupament Agrari (IRYDA). Va ser conseller de la Caixa d'Estalvis de Lleida i vicepresident d'Aliança Popular a Lleida i després del Partit Popular de Lleida. Ha estat escollit diputat per la província de Lleida en les eleccions generals espanyoles de 1982, 1986, 1993, 1996, 2000 i 2008.

Aquest llistat de veterans el completen, amb sis legislatures consecutives ocupant un mateix càrrec -és a dir, des de la cinquena, l'any 1995-, els diputats o diputades: **Meritxell Borràs** (CiU al Parlament), **Marina Geli** (PSC, i ara diputada no adscrita al Parlament), **Rafel Luna** (PP al Parlament), **Artur Mas** (CiU al Parlament), **Josep Rull** (CiU al Parlament) i **Josep Sánchez Llibre** (CiU al Congrés dels Diputats i dues legislatures més al Parlament).

A més, la diputada lleidatana **Teresa Cunillera** ha estat diputada del PSC-PSOE al Congrés durant sis legislatures, tot i que no han estat consecutives –la segona, sisena, setena, vuitena, novena i aquesta desena legislatura. A l'últim, destaquen dos noms més: **Josep Antoni Duran i Lleida** (CiU al Congrés i dues legislatures més al Parlament) i **Antoni Fernández Teixidó** (CiU al Parlament més dues al Congrés), tot i que les seves legislatures en un mateix escó no han estat consecutives, el fet de deixar el càrrec en un hemicicle els ha portat a canviar-se del Parlament al Congrés o a la inversa.

Les eleccions de 2012 van suposar un primer gran relleu generacional, sobretot a les files del PSC, ja que fins en aquell moment encara hi havia un diputat que havia participat en totes les legislatures des de les primeres eleccions de 1980: **Higini Clotas**, diputat del PSC des de la primera legislatura i que havia arribat a ser una institució a la cambra. Després, destacaven els noms de **Joaquim Nadal**, diputat del PSC des de la segona, el 1984, i primer alcalde de Girona (del 1979 al 2002); **Manuela de Madre**, diputada del PSC des de la tercera legislatura i alcaldessa de Santa Coloma de Gramenet (del 1991 al 2002); i **Eudald Casadesús**, diputat de CiU des de la quarta, i **Joan Ferran**, del PSC també des de la quarta legislatura. En el cas del Congrés, només destaca **Jordi Pedret**, tot i que a la quarta legislatura no va ser diputat (PSC-PSOE durant la tercera, cinquena, sisena, setena, vuitena i novena legislatura).

Líders, després de 30 anys de batalles

Líders polítics com **Josep Antoni Duran i Lleida**, **Miquel Iceta** o, fins i tot, **Artur Mas** i **Xavier Trias**, actuals president de la Generalitat i alcalde de Barcelona, porten més de 30 anys en primera fila política. Ja fos dins o fora d'un hemicicle.

Duran, tal com explica el reportatge "[Duran i Lleida, retrat d'un home d'Estat](#)", va començar la seva trajectòria política com a regidor de l'Ajuntament de Lleida en les primeres eleccions democràtiques. **Ja l'any 1982 arriba per primera vegada al Congrés.** Amb l'entrada de l'Estat espanyol a la Unió Europea representa les Corts al Parlament Europeu. Elegit diputat al Parlament de Catalunya el 1999 i el 2003, en aquesta darrera legislatura abandona l'escó abans d'acabar la legislatura per encapçalar la llista convergent a Madrid. A l'inici de la darrera legislatura de Jordi Pujol és nomenat conseller de Governació i Relacions Institucionals, un càrrec que abandonarà al cap d'un any i mig, en plena batalla per la successió de Pujol, de la qual surt derrotat davant Artur Mas.

Mas, després d'ocupar diversos alts càrrecs a la Generalitat des del 1982, va aconseguir **la seva primera acta de regidor a l'Ajuntament de Barcelona el 1987.** El 1995 va formar part de la candidatura de CiU al Parlament de Catalunya i va ser escollit diputat a la cambra catalana. Després, consecutivament, va ser nomenat conseller de Política Territorial i Obres Públiques (1995-1997), conseller d'Economia i Finances (1997-2001) i conseller en cap (2001-2003) en els governs de Jordi Pujol.

Miquel Iceta, actual primer secretari del PSC, va entrar a l'executiva del PSC l'any 1984, i tres anys després, amb 27 anys, era regidor de l'Ajuntament de Cornellà. **Als 31 anys va ser nomenat director del Departament d'Anàlisi del Gabinet de la Presidència del Govern de Felipe González** a Madrid. Després ha estat diputat al Congrés i al Parlament en diferents etapes.

Un altre veterà de la política catalana és el convergent **Xavier Trias**. Ho ha estat tot. Diputat al Parlament i al Congrés, conseller de la Generalitat, portaveu de CiU i, actualment, alcalde de Barcelona, la capital del país. Al setembre de 1983 va ser nomenat director general d'Ordenació i Planificació Sanitària al primer Govern de Pujol. Al juliol de 1984 passa a ser director general de

l'Institut Català de la Salut (ICS) i el **1988 el nomenen conseller de Sanitat**. Des dels anys vuitanta, pràcticament, no ha pogut exercir la seva professió de metge perquè s'ha dedicat exclusivament a la política.

Sumant anys de regidor i anys de parlamentari -Parlament, Congrés, Senat, Europarlament- apareixen més noms destacats de la política catalana dels últims anys que no es poden incloure en aquest reportatge. Entre aquests noms, destaquen el de **José Montilla (PSC)** i el de **Joan Saura (ICV-EUiA)**. L'expresident Montilla, tal com explica en la seva [biografia oficial](#), va aconseguir la seva primera plaça com a regidor l'any 1979 en les eleccions municipals de Sant Joan Despí, on va ser tinent d'alcalde d'Economia. L'any 1985 va ser escollit alcalde de Cornellà de Llobregat, càrrec que va mantenir fins el 2004. Actualment, sense cap interrupció en la seva biografia política, és membre del Senat. A la cambra alta l'acompanya actualment l'ecosocialista Joan Saura. El seu primer càrrec públic va ser l'any 1979 com a tinent d'alcalde a L'Hospitalet de Llobregat. Va ser regidor fins el 1991, va ser diputat al Parlament, al Congrés i després al Parlament un altre cop fins arribar a ser conseller.

Cal limitació de mandats?

En aquesta desena legislatura del Parlament de Catalunya, que va començar el 2012 i que acabarà el 27 de setembre d'aquest any, **la cambra s'ha renovat un 43%, amb 58 nous diputats dels 135 escons totals**. Si a cada legislatura s'haguessin renovat tots els diputats, una pràctica més propera a la democràcia clàssica grega i lluny encara del sistema polític català o espanyol, haurien hagut de passar pel Parlament de la Ciutadella 1.350 diputats. En realitat, però, **en 30 anys de democràcia hi ha hagut 739 parlamentaris**, dels quals 350 diputats han estat una sola legislatura al Parlament de Catalunya, 168 dues legislatures i 94 en tres. Per tant, del total de 739 diputats que han passat pel Parlament, 127 serien fora dels límits màxims de legislatures que estipulen als seus principis ètics o als estatuts del partit forces com Barcelona en Comú, Podem o la CUP, a més d'ICV, EUiA i ERC.

En el cas del **Congrés dels Diputats**, de les 2.190 persones que han passat pels seus 350 escons, poc més de la meitat -1.169 persones- han estat diputades en una sola legislatura. En el global de l'Estat espanyol, dels 1.819 senadors que hi ha hagut des del 1977, 413 han fet doblet passant també pel Congrés dels Diputats, a més d'altres càrrecs públics que hagin pogut posseir.

Les formacions polítiques catalanes i espanyoles que han nascut en els darrers anys són les que han fet més èmfasi en aquesta regeneració democràtica i, per tractar d'aplicar-la, han anat incorporant la limitació de mandats entre els seus principis ètics o en els seus programes electorals. Durant el procés de **debat del codi ètic de Barcelona en Comú**, però, no hi va haver un consens inicial al voltant d'aquesta qüestió. Malgrat que tots els participants coincidien en la necessitat de limitar els mandats, alguns defensaven poder ocupar el càrrec només en una legislatura, com la CUP al Parlament -malgrat que a escala municipal el límit estipulat per la CUP és de dues-, i d'altres apostaven perquè fossin dues amb possibilitat de pròrroga excepcional a tres, en la línia del codi ètic de Podem. Finalment, els principis ètics de Barcelona en Comú fixen fins a un màxim de dues legislatures consecutives per als regidors, prorrogables "excepcionalment" a una tercera "sempre que es doni un procés de discussió i validació ciutadana".

En el cas del codi ètic d'ICV, també existeix la limitació de mandats a tres de consecutius en un mateix càrrec. En aquest cas, el Consell Nacional "podrà considerar excepcions atenent necessitats organitzatives i polítiques". A EUiA, la limitació és de vuit anys, amb possibilitat de quatre anys més de pròrroga màxima. **Ciutadans**, per la seva banda, en les eleccions generals de 2008 proposava la limitació de mandats a dues legislatures. Al programa electoral de Catalunya del 2012, però, només

explicitava: "Limitarem a dues legislatures el mandat màxim dels alts càrrecs, com el president de la Generalitat o el del Parlament, així com l'estada en el Govern autonòmic com a conseller". De moment, per exemple, Albert Rivera, líder de Ciutadans, ja porta al Parlament des del 2006; per tant, tres legislatures. A **ERC**, els estatuts del partit dictaminen una durada màxima de 12 anys en el mateix càrrec públic.

Les dones, encara en inferioritat

L'evolució de la presència de diputades ha anat augmentant de manera destacable des del 1980. Malgrat que encara hi ha camí per recórrer, en aquesta desena legislatura al Parlament de Catalunya **hi ha 54 dones de les 135 persones que ocupen un escó; aquesta xifra representa el 40%**. Tal com mostren dades recollides per l'Institut Català de les Dones, si durant la primera legislatura al Parlament hi va haver només 7 dones, el 5,2%, la xifra va anar augmentant fins a la legislatura passada, quan el Parlament es va convertir en el més paritari de la història, acabant amb 58 diputades -el 43% de la cambra- i, a més, incorporant la veterana exconsellera Núria de Gispert com la primera presidenta de la història del Parlament.

En el cas del Congrés dels Diputats, la xifra també ha anat en augment. Durant la primera legislatura, iniciada el 1979, hi va haver 24 dones, el 6,8% del total. En aquesta desena, la xifra és de 124 -el 35%- , que empata amb la penúltima legislatura i amb només una diputada més que a la vuitena, amb 123. **Dels 2.190 diputats que han passat pel Congrés espanyol, només 510 han estat dones**, cosa que representa el 23% del total de diputats. Al Senat, la primera legislatura es va iniciar amb una xifra encara més baixa, amb només 6 dones -el 2,3% del total-, fins a anar ascendint legislatura rere legislatura -tot i que ara mateix la xifra encara és del 34%, amb 90 dones en l'actualitat.

Mitjana d'edat i relleu generacional

Pel que fa a la mitjana d'edat, la cambra del Parlament de Catalunya s'ha rejuenit en aquesta desena legislatura a **una mitjana d'edat de 45 anys, dos menys que a l'inici de la legislatura passada**. CiU és el partit polític amb la mitjana més alta, amb 48 anys, seguit del PSC, amb 46,6; ICV-EUiA, amb 44,6; C's, amb 44,3; el PPC, amb 42,9; ERC, amb 40,6, i la CUP, amb 34,3.

En aquesta desena legislatura al Parlament, **ERC va ser el grup que més diputats nous va incorporar, 17 dels 21**, el 81%; seguit de C's, que es renovava el 67%, amb 6 nous diputats; ICV-EUiA, amb 7, el 54%; el PSC, amb 9, el 45%; el PPC, amb 5, el 26%, i, a l'últim, CiU, amb 11, el 22%. Els tres diputats de la CUP s'han estrenat aquesta legislatura a la cambra i, per tant, no es pot fer la comparativa.